

FILHARMONIA
SZCZECIN

Szanowni Państwo,

dobrym obyczajem przyjętym w salach koncertowych jest oklaskiwanie wykonawców wieloczęściowego utworu dopiero po jego zakończeniu. Krótkie przerwy między poszczególnymi częściami wypełnione są ciszą. Brawa między częściami, a jeszcze gorzej – w trakcie dłuższej pauzy mogą rozpraszać wykonawców oraz innych słuchaczy, a przez to zburzyć budowane przez muzykę napięcie i nastrój.

Piątek – 4 kwietnia 2025 roku – godz. 19.00

GOŚCIE W FILHARMONII

Tak brzmi młodość!

Orkiestra Symfoniczna
Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie

Krzysztof Wierciński fortepian
Rafał Janiak dyrygent

W programie:

IGNACY JAN PADEREWSKI
Uwertura Es-dur [10']

FRYDERYK CHOPIN
Andante spianato i Wielki polonez Es-dur op. 22 [15']
– Andante spianato. Tranquillo – Semplice
– Grande polonaise brillante. Allegro molto

/przerwa/

GUSTAV MAHLER
V Symfonia cis-moll [70']
– Trauermarsch. In gemessenem Schritt. Streng, wie ein Kondukt (Marsz żałobny. Miarowym krokiem. Surowo i bezlitośnie, niczym w kondukcje)
– Stürmisch bewegt, mit größter Vehemenz (W burzliwym pędzie, z największą gwałtownością)
– Scherzo. Kräftig, nicht zu schnell (Z mocą, lecz nie za szybko)
– Adagietto. Sehr langsam (Bardzo wolno)
– Rondo-Finale. Allegro giocoso. Frisch (Świeżo)

ORKIESTRA SYMFONICZNA UNIWERSYTETU MUZYCZNEGO FRYDERYKA CHOPINA W WARSZAWIE

Orkiestrę tworzą znakomici młodzi muzycy – studenci Wydziału Instrumentalnego warszawskiej uczelni. Od lat zespół współpracuje z najwybitniejszymi polskimi i zagranicznymi mistrzami batuty, w tym z profesorami macierzystej uczelni oraz dyrektorami artystycznymi większości polskich filharmonii. Pod ich dykcją i z udziałem wybitnych solistów (pedagogów uczelni oraz zaproszonych gości) orkiestra odnosi liczne sukcesy, zarówno na estradzie rodzimej uczelni, jak i podczas tras koncertowych na wielu estradach świata. Zespół dokonał również rejestracji radiowych i fonograficznych. Program artystyczny orkiestry planowany jest w taki sposób, by studenci mogli zgłębiać tajniki wykonawstwa dzieł różnych epok, w tym także indywidualnych stylów kompozytorskich reprezentujących twórczość współczesną.

Orkiestra Symfoniczna UMFC jest jedyną wśród polskich orkiestr uczelnianych z tak dużą liczbą zajęć, co pozwala studentom świetnie przygotować się do przyszłej pracy w zespołach zawodowych.

KRZYSZTOF WIERCIŃSKI

Urodził się w 2003 roku w Warszawie. Obecnie studiuje na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w klasie prof. Joanny Ławrynowicz-Just. Jest laureatem ogólnopolskich i międzynarodowych konkursów pianistycznych, m.in. V nagrody na XII Międzynarodowym Konkursie Młodych Pianistów „Artur Rubinstein in memoriam” w Bydgoszczy, III nagrody na LI Ogólnopolskim Konkursie Pianistycznym im. Fryderyka Chopina oraz II nagrody na II Międzynarodowym Konkursie Muzycznym im. Karola Szymanowskiego.

Do grona wybitnych artystów i pedagogów, u których się kształcił, należą Vanessa Latache, Aleksander Gavryluk, Dang Thai-Son, Nikolai Demidenko, Janusz Olejniczak, Andrzej Jasiński i Tobias Koch.

Koncertował w różnych miastach Polski i Europy, m.in. w Filharmonii Narodowej w Warszawie, Europejskim Centrum Muzyki im. Krzysztofa Pendereckiego w Luśławicach, Filharmonii Pomorskiej, Filharmonii im. Oskara Kolberga w Kielcach, Filharmonii w Tallinie, Ambasadzie RP w Wiedniu i Pałacu Tyszkiewiczów w Zatroczu na Litwie. Wielokrotnie występował na Zamku Królewskim w Warszawie, w Łazienkach Królewskich i Żelazowej Woli. Na początku marca 2022 roku zagrał dwadzieścia jeden recitali chopinowski w ciągu siedmiu dni w pawilonie polskim na EXPO 2020 w Dubaju, będąc zarazem najmłodszym z polskich uczestników projektu.

RAFAŁ JANIAK

Kompozytor, dyrygent i pedagog. Absolwent Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie: ukończył studia kompozycji w klasie prof. Stanisława Moryty (2010) i dyrygentury w klasie prof. Antoniego Wita (2011). W 2016 roku uzyskał stopień doktora sztuk muzycznych (w dyscyplinie dyrygentura), a w 2020 stopień doktora habilitowanego. Jest profesorem macierzystej uczelni, pełni funkcję dziekana Wydziału Dyrygentury Symfoniczno-Operowej UMFC. W swoim dorobku posiada wiele nagród i wyróżnień, m.in. I nagrodę I Konkursu Kompozytorskiego im. Jana Pawła II w Warszawie (2007), III nagrodę IV Międzynarodowego Konkursu Kompozytorskiego „Musica Sacra” w Częstochowie (2008) i wyróżnienie na LI Ogólnopolskim Konkursie Młodych Kompozytorów im. Tadeusza Bairda w Warszawie (2010). Był także półfinalistą Conducting Competition „Donatella Flick” w Londynie (2014). Jest zwycięzcą organizowanego przez Teatr Wielki w Łodzi konkursu na skomponowanie opery „Człowiek z Manufaktury” – jury pod przewodnictwem prof. Krzysztofa Pendereckiego przyznało mu jednogłośnie Grand Prix, a prapremiera opery odbyła się w 2019 roku w Teatrze Wielkim w Łodzi. Był asystentem Jacka Kasprzyka oraz Antoniego Wita w Filharmonii Narodowej, któremu również miał zaszczyt asystować współpracując z wieloma orkiestrami w Polsce i na świecie. Repertuar artysty obejmuje dzieła symfoniczne, koncertowe i oratoryjne. W 2011 roku zadebiutował jako dyrygent operowy prowadząc premierowe przedstawienie „Cosi fan tutte” Mozarta. W Teatrze Wielkim w Warszawie przygotował m.in. „Eugeniusza Oniegina” Czajkowskiego i „Gianniego Schicchi” Pucciniego (we współpracy z UMFC). Od 2022 roku współpracuje z Operą Bałtycką w Gdańsku.

Od 2017 roku jest kierownikiem artystycznym Chopin University Chamber Orchestra, z którą odnosi wiele znaczących sukcesów. Zespół ma w swym dorobku kilka nagrań płytowych, z których najnowsze zostało nominowane do nagrody Fryderyk 2021.

Od stycznia 2023 roku pełni funkcję zastępcy dyrektora ds. artystycznych Teatru Wielkiego w Łodzi. W tym czasie jako kierownik muzyczny przygotował premiery „Fausta” Gounoda, „Raju utraconego” Pendereckiego, „Traviaty” Verdiego oraz „Jasia i Małgosi” Humperdincka.

GOŚCIE W FILHARMONII

Tak brzmi młodość!

W 1882 roku dwudziestodwuletni **Ignacy Jan Paderewski** (1860–1941) po raz pierwszy znalazł się w Berlinie, by tam doskonalić swe umiejętności kompozytorskie. Studiował wówczas u Friedricha Kiela, a dwa lata później – u Heinricha Urbana, uchodzącego za mistrza instrumentacji. Dopiero w 1888 roku zadebiutował jako koncertujący pianista. Owa data dzieli twórczość Paderewskiego na dwa główne okresy: w pierwszym powstała większość kompozycji, w tym słuchana dziś **Uwertura Es-dur** (1884), w drugim natomiast utwory dojrzalsze i najbardziej znaczące (m.in. opera „Manru”). Jako kompozytor nie poszukiwał nowego języka muzycznego, podążał raczej drogą wyznaczoną przez romantyków, zwłaszcza Fryderyka Chopina. Zauważa się to zwłaszcza w miniaturach fortepianowych, ich związek z polskim folklorem jest jednakże luźniejszy.

Jak zauważa wydawca partytury, Uwertura Es-dur odznacza się „klarownością i dużą inwencją melodyczną tematów. Interesująca jest też jej forma – po nostalgicznym, śpiewnym wstępie następuje licząca ponad pięćset taktów część główna, która mieści się w ramach rozbudowanej formy allegra sonatowego”; największym atutem tej muzyki jest „różnorodność nastrojów, wynikająca ze świadomej i trafnie stosowanej »romantycznej« zasady kontrastu” (W. Marchwica).

Za życia Paderewskiego Uwertura Es-dur najprawdopodobniej nie była prezentowana, po latach natomiast doczekała się aż dwóch (!) wykonkań. Jej rękopis odkryto dopiero w 1986 roku – i sprawił on wykonawcom sporo kłopotu: wskutek błędnego odczytania manuskryptu uznano dzieło za niekompletne, dokonano prowizorycznych uzupełnień i w tej postaci zagrano w Katowicach w 1991 roku. Właściwy kształt partytury udało się ustalić później – w pełnej wersji Uwertura Es-dur zabrzmiała po raz pierwszy w Krakowie w 1996 roku. (10')

„Grande polonaise brillante, précédée d'un Andante spianato” – tak bowiem brzmi oryginalny tytuł **Andante spianato i Wielkiego poloneza Es-dur op. 22** (1830–1835) **Fryderyka Chopina** (1810–1849) – przynależy w dużej mierze do „lat wędrówki” kompozytora. Zamysł tej kompozycji sięga jeszcze czasów warszawskich. Wówczas zaczął powstawać polonez (z towarzyszeniem orkiestry na tyle skromnym, że najczęściej słyszymy dzieło w wersji solowej), ukończony przypuszczalnie w Wiedniu w 1831 roku. Po kilku latach – już w Paryżu – Chopin dopisał pozbawioną orkiestry introdukcję. Jej oniryczny, nokturnowo-kołysankowy nastrój (bardzo rzadko spotykane określenie wykonawcze „spianato”

oznacza „wyrównany” bądź „wygladzony” sposób gry) stanowi świetne wprowadzenie do nader błyskotliwego i brawurowego Wielkiego poloneza. „Dramaturgia utworu – jako całości – jest prosta: trzeba było wprowadzić słuchacza w trans magią muzyki z pogranicza snu i jawy, by móc go brzmieniem orkiestrowego *tutti* i rytmami poloneza zbudzić do nowego życia”, pisał Mieczysław Tomaszewski.

Zestawiając dwa utwory tak doskonale ze sobą skontrastowane Chopin wskazał na dokonujący się w nim istotny przełom: definitywne odejście od wirtuozowskiego „stylu brillant”. Cały dyptyk, zadedykowany baronowej Frances Sarah d’Est, kompozytor wykonał po raz pierwszy na swym ostatnim prawdziwie publicznym koncercie w Paryżu 26 kwietnia 1835 roku. Introwertyczne „Andante spianato” zdaje się zapowiadać nadchodzące lata azylu i samotności polskiego twórcy. Jak pisał po latach Liszt, Chopin miał mu w owym czasie powiedzieć: „Ja nie nadaję się do występów publicznych – audytorium mnie onieśmiela, duszę się w oddechach tłumów, paraliżuje mnie ciekawy wzrok, zmusza do miłczenia widok obcych twarzy” (15’).

Wyznam Państwu, że są kompozytorzy i utwory, o których pisać niezmiernie trudno. Nic bowiem nie jest u nich i w nich oczywiste, jakkolwiek próba syntezy rozbijana jest przez analityczne szczegóły (zupełnie zaburzające poszukiwanie całości) oraz całkowite sprzeczne interpretacje, jakie narosły w ciągu dziesięcioleci czy wręcz wieków. W jaki sposób bowiem zmierzyć się z arcydziełem, którego oswojenie wciąż się wymyka próbom konceptualizacji (także w niby tak prostej sprawie, jak określenie budowy formalnej), zwłaszcza jeśli uwiodło słuchacza we wczesnej młodości – także swymi sensami pozamuzycznymi – do tego stopnia, że znalazłszy się w Wenecji chciał jak najprędzej z niej uciec?

Gustav Mahler (1860–1911) i jego **V Symfonia cis-moll** (1901–1902). A właściwie jej fragment – sto trzy takty niezwykle niepokojącej muzyki, napisanej tylko na smyczki i harfę. Niewielki wyimek ogromnego i ważnego dzieła, trwającego siedemdziesiąt minut – Adagietto, które obsesyjnie brzmi w genialnym filmie Luchina Viscontiego „Śmierć w Wenecji” (1971), towarzysząc odchodzeniu pięćdziesięcioletniego kompozytora Gustava von Aschenbacha, zauroczonego doskonałym piętnastoletniego polskiego chłopca, Tadzia. W pierwowzorze filmu, tj. noweli Thomasa Manna (1912), Aschenbach jest pisarzem. Jestem przekonany, że dokonana przez reżysera zmiana uzyskałaby pełną aprobatę Manna, który – jak mało kto – udowodnił w powstałym wiele lat później „Doktorze Faustusie” (jego narrator, filolog klasyczny, gra na violi d’amore) diabelską potęgę – nowoczesnej – muzyki.

Tymczasem spróbujmy rzecz uporządkować. Tak, dzieła Mahlera to nieustanne repetycje, dialog z samym sobą – oczywisty dla nas, nawet jeśli nie bylibyśmy w stanie zidentyfikować źródeł cytatów. Test z rozpoznawania jego utworów nie byłby bynajmniej sprawą łatwą, zwłaszcza że cztery pierwsze symfonie obsesyjnie nawiązują do wielkiego, rewolucyjnego wręcz dokonania Mahlera, jakim był cykl pieśni „Des Knaben Wunderhorn”. W V Symfonii kompozytor stara się ten wpływ przezwyciężyć – porzuca sferę słowa, uznawszy, że dostatecznie biegle włada językiem orkiestry (swej przyjaciółce, altowiolistce Natalii Bauer-Lechner, miał ponoć wówczas oznajmić: „Ludzki głos byłby tutaj absolutnie nie na miejscu. Nie ma potrzeby używania słów, wszystko jest wyrażone czysto muzycznie”). I wreszcie rok 1901 – czas, gdy powstają pierwsze szkice dzieła – to także rok zaręczyn z Alną Schindler: Adagietto byłoby zatem niezwykłym wyznaniem miłości...

Może faktycznie jest tak, że możemy tylko poddać się potędze arcydzieła? Muzyki, którą albo kochamy, albo całkowicie odrzucamy? Jedno jest pewne: nie potrafimy pozostać obojętni wobec nie zrównanej intensywności muzyki Mahlera, gdyż – zacytujmy tu wspomnianego „Doktora Faustusa” – „tylko muzyka, jedyna ze wszystkich sztuk, jest w stanie wyrazić piękno, wywierające już wpływ wprost fizyczny, ogarniające całego człowieka [...]. Duch nie ulega wyłącznie wpływom duchowym, lecz bywa do głębi poruszony zwierzęcą melancholią zmysłowego piękna” (70’).

Piotr Urbański

Sehr geehrte Damen und Herren,

bei mehrteiligen Kompositionen ist es im Konzertsaal allgemein üblich, erst nach dem Verklingen des Gesamtwerkes zu applaudieren.

In den kurzen Pausen zwischen den einzelnen Sätzen herrscht Stille.

Applaus zwischen den Sätzen oder gar während einer längeren Pause im Stück kann Musiker und Zuhörer ablenken und so die durch die Musik geschaffene Spannung und Stimmung zunichtemachen.

Freitag – 4. April 2025 – 19.00

ZU GAST IN DER PHILHARMONIE **So klingt die Jugend!**

Sinfonieorchester
der Fryderyk-Chopin-Musikuniversität Warschau

Krzysztof Wierciński Klavier
Rafał Janiak Leitung

Programm:

IGNACY JAN PADEREWSKI
Ouvertüre Es-Dur [10']

FRYDERYK CHOPIN

Andante spianato et Grande polonaise brillante Es-Dur op. 22 [15']

- Andante spianato. Tranquillo – Semplice
- Grande polonaise brillante. Allegro molto

/Pause/

GUSTAV MAHLER

Sinfonie Nr. 5 cis-Moll [70']

- Trauermarsch. In gemessenem Schritt. Streng, wie ein Kondukt
- Stürmisch bewegt, mit größter Vehemenz
- Scherzo. Kräftig, nicht zu schnell
- Adagietto. Sehr langsam
- Rondo-Finale. Allegro giocoso. Frisch

SINFONIEORCHESTER DER FRYDERYK-CHOPIN-MUSIKUNIVERSITÄT WARSCHAU

Das Orchester bilden hervorragende Studenten und Studentinnen der Instrumentalabteilung. Bereits seit Jahren arbeitet dieser Klangkörper mit den bedeutendsten polnischen und ausländischen Dirigenten zusammen, darunter mit Professoren seiner Alma Mater und künstlerischen Leitern der meisten polnischen Philharmonien. Unter ihrer Leitung und unter Mitwirkung angesehener Solisten (zu denen Pädagogen der Universität und gastierende Musiker zählen) hat das Orchester zahlreiche Erfolge erzielt, sowohl im eigenen Konzertsaal als auch in vielen Musikzentren der Welt. Das Orchester hat auch Rundfunk- und Tonträgeraufnahmen realisiert. Das künstlerische Programm des Orchesters wird so geplant, dass seine Mitglieder Werke aus verschiedenen Epochen stilgerecht aufführen können, wobei sie auch die individuelle Musiksprache zeitgenössischer Komponisten kennenlernen.

Das Sinfonieorchester der Fryderyk-Chopin-Musikuniversität (UMFC) ist das einzige unter den polnischen Hochschulorchestern mit einer so großen Anzahl von Unterrichtseinheiten und Lehrveranstaltungen, wodurch die Studierenden gut auf die künftige Arbeit in professionellen Ensembles vorbereitet werden können.

KRZYSZTOF WIERCIŃSKI

Er wurde 2003 in Warschau geboren. Derzeit studiert er an der Fryderyk-Chopin-Musikuniversität in der Klasse von Prof. Joanna Ławrynowicz-Just. Er ist Preisträger polnischer und internationaler Wettbewerbe – er erhielt u.a. den 5. Preis beim 12. Internationalen Wettbewerb für Junge Pianisten „Artur Rubinstein in Memoriam“ in Bydgoszcz, den 3. Preis beim 51. Polnischen Fryderyk-Chopin-Klavierwettbewerb sowie den 2. Preis beim 2. Internationalen Karol-Szymanowski-Musikwettbewerb.

Zu den prominenten Künstlern und Pädagogen, bei denen er studierte, gehören Vanessa Lataste, Alexander Gavryluk, Dang Thai-Son, Nikolai Demidenko, Janusz Olejniczak, Andrzej Jasiński und Tobias Koch.

Er konzertierte in verschiedenen Städten Polens und Europas, darunter in der Warschauer Nationalphilharmonie, dem Europäischen Musikzentrum „Krzysztof Penderecki“ Luśławice, der Pommerschen Philharmonie, der Oskar-Kolberg-Philharmonie Kielce, der Philharmonie Tallinn, der polnischen Botschaft in Wien und im Tyszkiewicz-Palast in Zatocze (Litauen). Er ist mehrfach im Königlichen Schloss in Warschau, dem Königlichen Łazienki-Park und in Żelazowa Wola aufgetreten. Anfang März 2022 spielte er einundzwanzig Chopin-Rezitale innerhalb von sieben Tagen im polnischen Pavillon auf der EXPO 2020 in Dubai, wobei er auch der jüngste polnische Teilnehmer an diesem Projekt war.

RAFAŁ JANIĄK

Przemysław Neumann schloss sein Dirigierstudium (Orchester- und Er ist Komponist, Dirigent und Pädagoge. An der Warschauer Musikuniversität absolvierte er 2010 das Kompositionsstudium in der Klasse von Prof. Stanisław Moryto und 2011 das Dirigierstudium in der Klasse von Prof. Antoni Wit. Im Jahre 2016 erhielt er den Grad eines Doktors der Musikwissenschaften (im Fach Dirigieren), 2020 wurde er habilitiert. Derzeit ist er Professor an seiner Alma Mater und Dekan der Fakultät für Orchester- und Operndirigieren an der UMFC. Er erhielt zahlreiche Preise, darunter 2007 den 1. Preis beim 1. Johannes-Paul-II-Kompositionswettbewerb in Warschau, 2008 den 3. Preis beim 4. Internationalen Kompositionswettbewerb „Musica Sacra“ in Częstochowa und 2010 eine Auszeichnung beim 51. Polnischen Tadeusz-Baird-Wettbewerb für junge Komponisten in Warschau. 2014 war er Halbfinalist des Dirigierwettbewerbs „Donatella Flick“ in London. Er ist auch Preisträger des vom Großen Theater Lodz veranstalteten Wettbewerbs für die Komposition der Oper „Człowiek z Manufaktury“ – die Jury unter dem Vorsitz von Prof. Krzysztof Penderecki verlieh ihm einstimmig den Grand Prix; die Uraufführung der Oper fand 2019 im Großen Theater Lodz statt. Er war Assistent von Jacek Kasprzyk und Antoni Wit bei der Nationalphilharmonie – dem Letzteren stand er bei der Arbeit mit vielen Orchestern im In- und Ausland zur Seite. Sein Repertoire umfasst Orchesterwerke, Instrumentalkonzerte, Kantaten und Oratorien. 2011 debütierte er als Operndirigent, indem er die Premiere von Mozarts „Cosi fan tutte“ leitete. An der Warschauer Nationaloper hat er u. a. Tschaikowskys „Eugen Onegin“ und Puccinis „Gianni Schicchi“ (in Zusammenarbeit mit der UMFC) vorbereitet. Seit 2022 arbeitet er mit dem Danziger Opernhaus zusammen. Seit 2017 ist er künstlerischer Leiter des Chopin University Chamber Orchestra, mit dem er viele beachtliche Erfolge erzielt hat. Das Ensemble spielte mehrere CDs ein, von denen die jüngste 2021 für den Fryderyk-Preis nominiert wurde. Seit Januar 2023 ist er stellvertretender künstlerischer Leiter des Großen Theaters in Lodz. In dieser Zeit hat er als Musikdirektor die Uraufführungen von Gounods „Margarethe“, Pendereckis „Verlorenes Paradies“, Verdis „La Traviata“ und Humperdincks „Hänsel und Gretel“ vorbereitet.

ZU GAST IN DER PHILHARMONIE

So klingt die Jugend!

Im Jahre 1882 traf der zweiundzwanzigjährige **Ignacy Jan Paderewski** (1860–1941) in Berlin ein, um seine kompositorischen Fähigkeiten zu vervollkommen. Zuerst studierte er bei Friedrich Kiel, zwei Jahre später bei Heinrich Urban, der als Meister der Instrumentation galt. Erst 1888 debütierte er als Konzertpianist. Dieses Datum teilt Paderewskis Oeuvre in zwei Hauptperioden: In der ersten entstanden die meisten seiner Stücke, u.a. die heute Abend präsentierte **Ouvertüre Es-Dur** (1884), in der zweiten – die reiferen und bedeutendsten Werke (z.B. die Oper „Manru“). Als Komponist suchte er im Prinzip nach keiner neuen Musiksprache, sondern folgte vielmehr dem von den Romantikern, insbesondere von Fryderyk Chopin, vorgegebenen Weg. Besonders deutlich wird dies in seinen Klavierstücken, deren Bezug zur polnischen Folklore allerdings lockerer ist.

Wie der Herausgeber der Partitur bemerkt, zeichnet sich die Ouvertüre Es-Dur durch „thematische Klarheit und großen melodischen Einfallsreichtum aus. Auch ihre Form ist interessant – auf eine nostalgische, kantabile Einleitung folgt der über fünfhundert Takte zählende Hauptsatz, in erweiterter Sonatensatzform konzipiert“, der größte Vorzug dieser Musik ist „die Vielfalt der Stimmungen, der das bewusst und treffend angewandte »romantische« Kontrast-Prinzip zugrunde liegt“ (W. Marchwica).

Zu Lebzeiten Paderewskis wurde die Ouvertüre Es-Dur höchstwahrscheinlich nicht gespielt, aber Jahre später wurde sie zweimal (!) uraufgeführt. Das Manuskript des Werkes wurde erst 1986 entdeckt und bereitete den Ausführenden nicht geringe Schwierigkeiten: Infolge einer Fehlinterpretation wurde die handschriftliche Partitur als unvollständig betrachtet – man nahm provisorische Ergänzungen vor und in dieser Form wurde das Werk 1991 in Kattowitz zu Gehör gebracht. Die korrekte Partitur wurde später rekonstruiert – die komplette Fassung der Ouvertüre Es-Dur erklang zum ersten Mal 1996 in Krakau. (10')

Grande polonaise brillante, précédée d'un Andante spianato – so lautet der Originaltitel des Opus 22 von **Fryderyk Chopin** (1810–1849) – repräsentiert grundsätzlich die „Wanderjahre“ des Komponisten. Die Idee zu dieser Musik geht auf seine Warschauer Zeit zurück. Damals fing er an, eine konzertante Polonaise zu schreiben (ein Pianist kann übrigens das gesamte Werk, den Solopart und den reduzierten Orchestersatz, ohne Substanzverlust auch alleine spielen). Sie wurde vermutlich 1831 in Wien vollendet. Einige Jahre später – bereits in Paris – beschloss Chopin

eine Introduction ohne Orchesterbegleitung hinzuzufügen. Dieses geheimnisvolle und traumartige Vorspiel, eine Mischung aus Nocturne und Wiegenlied (der sehr seltene Aufführungshinweis „spianato“ bedeutet eine „ausbalancierte“ oder „geglättete“ Spielweise) ist eine wunderbare Einleitung zur brillanten und bravourösen „Grande polonaise“. „Das Konzept des ganzen Stückes ist einfach: Es war notwendig, das Publikum mit der Magie der Musik in eine meditative Trance zu versetzen, um es nachher mit dem Klang des Orchester-Tuttis und dem Rhythmus der Polonaise zu neuem Leben erwecken zu können“, schrieb Mieczysław Tomaszewski.

Mit dieser Gegenüberstellung zweier so grell kontrastierender Stücke deutete Chopin einen wesentlichen Durchbruch an: eine definitive Abkehr vom virtuosen „style brillant“. Das gesamte Diptychon, der Baronin Frances Sarah d’Est zugeeignet, wurde vom Komponisten während seines letzten wirklich öffentlichen Konzerts in Paris am 26. April 1835 uraufgeführt. Das introvertierte „Andante spianato“ scheint Chopins künftige Einsamkeit und Isolierung vorwegzunehmen. Wie Liszt Jahre später notierte, sollte der polnische Künstler damals feststellen: „Ich eigne mich nicht dazu, Konzerte zu geben – das Publikum schüchtert mich ein, sein Atem erstickt, seine neugierigen Blicke lähmen mich, ich verstumme vor den fremden Gesichtern“ (15’).

Ich muss gestehen, dass es Komponisten und Werke gibt, über die es äußerst schwierig ist zu schreiben. Denn in ihren Persönlichkeiten und ihrem Schaffen finde ich nichts Selbstverständliches; zu analysierende Details (die der Suche nach dem Ganzen zuwiderlaufen) sowie völlig widersprüchliche Interpretationen, die sich über Dezennien oder sogar Jahrhunderte angesammelt haben, machen jeden Versuch einer Synthese zunichte. Wie soll man mit solchem Meisterwerk umgehen, dessen „Zähmung“ sich weiterhin allen Versuchen der Konzeptualisierung entzieht (sogar in einer so scheinbar unkomplizierten Angelegenheit wie der Schilderung der Form)? Dies ist umso schwieriger, falls es sich um ein Werk handelt, das den Hörer in dessen früher Jugend – auch mit außermusikalischem Sinn – dermaßen betört hat, dass er, sobald er sich in Venedig befand, so schnell wie möglich diese Stadt verlassen wollte?

Gustav Mahler (1860–1911) und seine **Sinfonie Nr. 5 cis-Moll** (1901–1902)... Oder vielmehr ihr Bruchstück – einhundertdrei Takte ausgesprochen beunruhigender Musik, nur für Streicher und Harfe geschrieben. Ein Ausschnitt aus dem riesigen und wichtigen Werk, das siebzig Minuten dauert – das Adagietto, das in Luchino Viscontis berühmtem Film „Tod in Venedig“ (1971) obsessiv erklingt und den letzten Lebenstagen des fünfzigjährigen Komponisten Gustav von Aschenbach begleitet,

der dem schönen fünfzehnjährigen Knaben Tadzio verfällt. In Thomas Manns gleichnamiger Novelle (1912) wurde Aschenbach bekanntlich als Schriftsteller dargestellt. Ich bin überzeugt, die vom Regisseur vorgenommene Änderung hätte die volle Zustimmung Manns gefunden, der wie nur wenige andere die teuflische Macht der modernen Musik in dem viele Jahre später geschriebenen Roman „Doktor Faustus“ bewiesen hat (der Erzähler, ein Altphilologe, spielt dort Viola d'amore).

Bringen wir ein paar ausgewählte Fakten in Ordnung: Natürlich, Mahlers Werke basieren auf ständigem Zirkulieren des musikalischen Stoffes, beteiligen sich an einem „internen“ Dialog – was für uns offensichtlich ist, auch wenn wir die Quellen der Zitate nicht identifizieren könnten. Es wäre wohl nicht leicht Mahlers konkretes Stück anhand kurzer Ausschnitte zu erkennen, zumal die ersten vier Sinfonien unaufhörlich auf seine große, geradezu revolutionäre Leistung, den Liederzyklus „Des Knaben Wunderhorn“, Bezug nehmen. In der Fünften Sinfonie versucht der Komponist, jenen Einfluss zu überwinden – er verlässt nämlich die Wortsphäre, nachdem er festgestellt hat, dass er die Orchestersprache hinreichend beherrscht (der Bratschistin Natalia Bauer-Lechner sollte er damals verkünden: „Die menschliche Stimme würde hier absolut nicht Raum finden. Es bedarf nicht des Wortes, alles ist rein musikalisch gesagt“). Und schließlich das Jahr 1901 – in diese Zeit fallen sowohl die ersten Entwürfe der Sinfonie als auch die Verlobung mit Alma Schindler. Das Adagietto wäre demnach eine außergewöhnliche Liebeserklärung...

Vielleicht ist es tatsächlich so, dass wir uns nur der Kraft eines Meisterwerks hingeben können? Der Kraft der Musik, die wir entweder lieben oder völlig ablehnen? Eines ist sicher: Die erstaunliche Intensität von Mahlers Musik kann uns nicht gleichgültig lassen, denn dieses Oeuvre – um den bereits erwähnten „Doktor Faustus“ zu zitieren – „ist eine der schon körperlich wirkenden, Haupt und Schultern hinnehmenden, das »Himmlische« streifenden Schönheitsmanifestationen, deren nur die Musik und sonst keine Kunst fähig ist. [...] Der Geist wird durchaus nicht nur von Geistigem angesprochen, sondern kann von der animalischen Schwermut sinnlicher Schönheit aufs tiefste ergriffen werden“ (70').

Piotr Urbański

(Deutsche Fassung von Tomasz Kowalewski)

Zapraszamy na kolejne koncerty:

11.04. GRANDIOSO
Pasja Janowa
pt, 19.00 koncert oratoryjny

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie
Chór Filharmonii Narodowej w Warszawie

13.04.
nd, 19.00
Karol Kozłowski tenor, Ewangelista
Artur Janda bas, Jezus
Marzena Michałowska sopran
Jan Jakub Monowid kontratenor
Aleksander Kunach tenor
Robert Gierlach bas
Przemysław Neumann dyrygent

J. S. BACH – Pasja według św. Jana BWV 245

23.04. MISTERIOSO
Na zachodzie Europy
śr, 19.00 koncert kameralny

Tansman Trio

A. TANSMAN – II Serenada na trio smyczkowe
L. van BEETHOVEN – Trio smyczkowe c-moll op. 9 nr 3
J. FRANÇAIX – Trio smyczkowe C-dur

25.04. GRANDIOSO
Pomniki symfoniki – Brahms
pt, 19.00 koncert symfoniczny

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie
Przemysław Neumann dyrygent

J. BRAHMS – IV Symfonia e-moll op. 98

Unsere Konzertempfehlungen:

11.04. GRANDIOSO **Johannespassion**

Fr, 19.00 Oratorienkonzerte

13.04. Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin Chor der Nationalphilharmonie in Warschau

So, 19.00

Karol Kozłowski Tenor, Evangelist
Artur Janda Bass, Jesus
Marzena Michałowska Sopran
Jan Jakub Monowid Countertenor
Aleksander Kunach Tenor
Robert Gierlach Bass
Przemysław Neumann Leitung

J. S. BACH – Johannespassion BWV 245

23.04. MISTERIOSO **Im Westen Europas**

Mi, 19.00 Kammerkonzert

Tansman Trio

A. TANSMAN – Serenade Nr. 2 für Streichtrio
L. van BEETHOVEN – Streichtrio c-Moll op. 9 Nr. 3
J. FRANÇAIX – Streichtrio C-Dur

25.04. GRANDIOSO **Denkmäler der Sinfonik – Brahms**

Fr, 19.00 sinfonisches Konzert

Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin
Przemysław Neumann Leitung

J. BRAHMS – Sinfonie Nr. 4 e-Moll op. 98

GALERIA POZIOM 4

HELMUT NEWTON. MUSIC & PORTRAITS

Helmut Newton – niemiecko-australijski fotograf mody, kontrowersyjny, przez jednych okrzyknięty geniuszem, przez innych obrazoburcą. Pozostawił tak indywidualne i ikoniczne dzieła, że każda próba usystematyzowania jego twórczości nie jest łatwa. Jego ponadczasowe prace prawdopodobnie są najczęściej publikowanym fotografiami w historii i wciąż zaskakują, oczarowują, niepokoją.

Helmut Newton po raz pierwszy zaprezentował swoje fotografie mody w 1975 roku w Canon Gallery w Amsterdamie, a od 1976 roku także w galeriach komercyjnych. W latach 80. artysta osiągnął szczyt kariery i sławę jednego z najważniejszych fotografów wszech czasów, a pierwsze muzea zaczęły zapraszać Newtona do prezentacji indywidualnych wystaw.

W szczecińskiej Filharmonii prezentujemy niemal czterdzieści oryginalnych plakatów, niektóre zaprojektowane przez samego Newtona, do wystaw – z Paryża, Wenecji, Mediolanu, Tokio, Turynu, Nowego Jorku, Hamburga, Kopenhagi, Wiednia, Londynu, Salzburga i Berlina – które charakteryzują trzy główne nurty jego twórczości: modę, akty i portrety. Wystawę plakatów uzupełniają portrety muzyków nawiązujące do specyfiki tego miejsca. Mamy tu portrety tak niebanalnych osobowości jak Mick Jagger czy David Bowie, których Helmut Newton portretował wielokrotnie; zobaczymy też Luciana Pavarottiego: we fraku, głęboko skoncentrowanego tuż przed wyjściem na scenę, sfotografowanego w 1993 roku w Monte Carlo dla „Vanity Fair”. Taki portret – a raczej sama możliwość wykonania tak intymnego zdjęcia – świadczy o głębokim zaufaniu fotografowanego do fotografa. Sting, Malcolm McLaren, David Lee Roth i Willy DeVille, Juliette Gréco, June Anderson i Carla Bruni – z każdej portretowanej postaci Newton wydobyl indywidualność i wyjątkową, szczególną osobowość.

Galeria dostępna jest dla odwiedzających w:

soboty i niedziele: 12.00–16.00 (ostatnie wejście o 15.30)

Bilety w cenie 10 PLN dostępne są w kasie, biletomacie i na stronie filharmonia.szczecin.pl.

Wstęp bezpłatny dla dzieci do lat 10 i osób z niepełnosprawnościami.

Goście koncertów mogą odwiedzić galerię bezpłatnie w trakcie przerw i pół godziny po zakończeniu koncertu.

GALERIA POZIOM 4

HELMUT NEWTON. MUSIC & PORTRAITS

Helmut Newton – deutsch-australischer Modefotograf, von den einen als Genie gepriesen, von den anderen als Bilderstürmer bezeichnet. Er hat so individuelle und ikonische Werke hinterlassen, dass jeder Versuch, sein Oeuvre zu systematisieren, nicht einfach ist. Seine zeitlosen Werke sind wahrscheinlich die meistveröffentlichten Fotografien der Geschichte – sie verblüffen, verzaubern und verstören weiterhin.

Helmut Newton präsentierte seine Modefotografien erstmals 1975 in der Amsterdamer Canon Gallery und seit 1976 auch in kommerziellen Galerien. In den achtziger Jahren hatte der Künstler den Höhepunkt seiner Karriere und seines Ruhmes als einer der bedeutendsten Fotografen aller Zeiten erreicht, und Museen begannen, Newton Einzelausstellungen vorzuschlagen.

In der Stettiner Philharmonie präsentieren wir fast vierzig Originalplakate, die Helmut Newton für seine eigenen Ausstellungen – in Paris, Venedig, Mailand, Tokio, Turin, New York, Hamburg, Kopenhagen, Wien, London, Salzburg und Berlin – entworfen hat; sie vertreten drei Hauptstränge in seinem Oeuvre: Mode, Akt und Porträt.

Die Plakatausstellung wird durch Porträts von Musikern ergänzt, die auf die Besonderheit des Ortes anspielen. Es handelt sich um Darstellungen von so ungewöhnlichen Persönlichkeiten wie Mick Jagger oder David Bowie, die Helmut Newton bei vielen Gelegenheiten porträtiert hat; wir können auch Luciano Pavarotti bewundern – im Frack, hochkonzentriert, kurz bevor er auf die Bühne geht (der Sänger wurde 1993 in Monte Carlo für „Vanity Fair“ fotografiert). Ein solches Porträt – oder besser gesagt, die Möglichkeit, ein solch intimes Foto zu machen – zeugt von einem tiefen Vertrauen der Fotografierten zum Fotografierenden. Sting, Malcolm McLaren, David Lee Roth und Willy DeVille, Juliette Gréco, June Anderson und Carla Bruni – Newton war hier imstande, Individualität und Persönlichkeit jeder dargestellten Figur zum Vorschein zu bringen.

Die Galerie ist geöffnet:

samstag und sonntag: 12.00–16.00 Uhr (letzter Einlass um 15.30 Uhr)
Eintrittskarten (10 PLN) sind an der Abendkasse, am Ticketautomaten und unter filharmonia.szczecin.pl erhältlich.

Der Eintritt ist für Kinder unter 10 Jahren und für Menschen mit Behinderungen frei.

Die Besucher der Konzerte können die Galerie in den Pausen und eine halbe Stunde nach Ende des Konzerts kostenlos besichtigen.

Informacje:

Sekretariat Filharmonii jest czynny:

od poniedziałku do piątku w godz. 8.30–16.30

tel. +48 91 430 95 11

sekretariat@filharmonia.szczecin.pl

filharmonia.szczecin.pl

Kasa Filharmonii:

tel. +48 91 431 07 20

infolinia +48 539 94 94 54

kasa@filharmonia.szczecin.pl

Kasa jest czynna:

od wtorku do czwartku w godz. 13.00–18.00

w piątek w godz. 13.00–20.00

w sobotę w godz. 12.00–16.00

oraz godzinę przed każdym biletowanym wydarzeniem,
którego organizatorem jest Filharmonia.

Infolinia jest czynna:

od wtorku do czwartku w godz. 10.00–16.00.

Informujemy o możliwości asystowania pracowników Filharmonii osobom niepełnosprawnym podczas koncertów organizowanych przez Filharmonię. Prosimy o kontakt z kasą Filharmonii.

Abonament:

Zachęcamy do zakupu abonamentów na następujących zasadach: przy zakupie przez jedną osobę co najmniej siedmiu (7) biletów normalnych/ulgowych na dowolnie wybrane koncerty* organizowane przez Filharmonię obowiązuje zniżka 15% od każdego biletu. Przy zakupie abonamentu przysługuje również zniżka na zakup produktów w sklepie Filharmonii.

Bilety grupowe:

Przy zakupie co najmniej piętnastu (15) biletów normalnych na jeden koncert.

Więcej: <https://filharmonia.szczecin.pl/bilety>

Filharmonia zastrzega sobie prawo do wprowadzania zmian w repertuarze.

*z wyłączeniem koncertów:

13-14.06.2025.

Informationen:

Das Sekretariat der Philharmonie ist geöffnet:

von Montag bis Freitag 8.30–16.30 Uhr

Tel. +48 91 430 95 11

sekretariat@filharmonia.szczecin.pl

filharmonia.szczecin.pl

Kasse:

Tel. +48 91 431 07 20

Info +48 539 94 94 54

kasa@filharmonia.szczecin.pl

Die Kasse ist geöffnet:

von Dienstag bis Donnerstag 13.00–18.00 Uhr

am Freitag 13.00–20.00 Uhr

am Samstag 12.00–16.00 Uhr

und eine Stunde vor jeder von der Philharmonie organisierten Veranstaltung.

Info:

von Dienstag bis Donnerstag 10.00–16.00 Uhr.

Wir informieren über die Möglichkeit der Assistenz der Menschen mit Behinderungen während der von der Philharmonie organisierten Konzerte. Weitere Informationen an der Kasse der Philharmonie.

Aboservice:

Wir empfehlen Ihnen, Abonnements nach folgenden Regelungen zu erwerben:

Beim Kauf von mindestens sieben (7) normalen/ermäßigten Tickets Eintrittskarten für beliebig ausgewählte Konzerte* der Philharmonie durch eine Person gilt ein Rabatt 15% auf jede Karte. Beim Kauf eines Abonnements erhalten Sie außerdem einen Rabatt auf den Kauf von Produkten im Philharmonie-Shop.

Gruppentickets:

Beim Kauf von mindestens fünfzehn (15) normalen Tickets pro Konzert.

Mehr Infos: <https://filharmonia.szczecin.pl/bilet>

Die Philharmonie behält sich Besetzungs- und Programmänderungen vor.

*mit Ausnahme der Konzerte:
13-14.06.2025.

Mecenas Filharmonii im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie

Patron Sezonu Artystycznego 2024/2025

STRABAG
WORK ON PROGRESS

Partner Motoryzacyjny Filharmonii

BMW
Bońkowsky

Znajdą nas Państwo / Unsere Webpräsenz:

facebook.com/filharmoniaszczecin
instagram.com/filharmoniaszczecin
x.com/filharmoniaSZN
youtube.com/filharmoniaszczecin
filharmonia.szczecin.pl